

ՕՐԱՏԻՐ

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒԳՈՒՍՈՒՄ

ՔՆՂԵՔՆԿՆԵՆ ԵՂԳԵՅԻՆ ԵՒ ԵՆՆԻՏՐԿՆԵՆ

Օրագրին սկսելի վրայ մէջի 8 կիսնակէք էօսակէք իւրից բնէն օրագրի 6. մէջ 6 այլուր 3 1/2 պէտաց ւէճիտիէ մէջ նիւսիսի 20 վարտայր Թաշրարտան միւշ թէրի ետղըմայ խմէնէնէնէն, պէտէլինի մէջ սէնէվի բօտաւ ինն 37 1/2 զրշ. սաղ բարտ իլալիէ խտէրէք կէճուտիւնի մէջ ետիստ պուրտաւ պիրտաւ կէճուտիւնի պիրէնէն:

Կամաթին սրտայր իւր ակֆա ինն 2 զրշ. իրենէն ակֆա ինն 1 զրշ. մէջ գիւտակէնէն օրու նաճաղարտ բաղարըգ օրուաճաղ սրբ: Մէքթուպ մէջ սայրէ Պալլաբ բաղար պարուտնտա, Նաֆիլիէ խանին իւրթիւթ թրտաւ Ն. 21 Վրին Աւարայրի Օրագրին ետղըն խանիսնտէ 0. Խօճատարեան խալիլիէ կէճուտիւնէնէնէն: Վ. մու. մա սայրի մէքթուպարնէնէն բաղար սրբ:

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒԳՈՒՍՈՒՄ 30 ՅԱՆՎԱՐ

Ն Ե Ր Գ Ի Ն

Գրեթէ հինգ տասը տարիէ ՚ի վեր տեսակ մը քաղաքագէտներ իրենց գաղտնի խորհուրդները փութով ՚ի դուրս հանելու համար աղգայնութեանց սկզբունքը իբրև խնդիր յուղել սկսած են: Եւ այս պատճառաւ է որ թէ Ռուսիոյ և թէ Յունաստանի մէջ դրեթէ շարունակ բանէլէն(1) և բանուկ(2) բառերը գործածող դրութիւններ և խօսողներ պահաս եղած չեն, ճիշդ անանկ ատեններ երբ Տաճկաստանի վիճակը հասարակաց ուշադրութիւնը գրաւելու չափ հետաքրքրական է:

Կերէւայ որ այս գաղաղագէտները աւելի Տաճկական կայսրութեան մաս մաս կործանմանը կը փոխաքին քան թէ անոր բնակչաց բարօրութեանը:

Այս երկու բառերուն գործածութիւնը որք տակաւին այսօր սոսկ աղաղակի մը նշանակութեանն արժանի ունին, տարակոյս չկայ որ ոչ միայն Ռուսական-Յոյն եկեղեցիէն դուրս դանուղ Տաճկաստանի Գրիստոսեան հասարակութեան, այլ նաև Բ. Գրան և նոյն իսկ Մահմետական հասարակութեան ալ վրանդ մը կրնայ համարուիլ:

Հէլլենական վերակազմութեան խընդիրը կրօնականացէս իր ծագումն առած է, և Ռուսական-Յոյն եկեղեցւոյ գրէխոյն համանպատակ փոխաբ. մ'ունի Տաճկաստանի բոլոր քրիստոսեանները իր իշխանութեան տակ ամիտիւրու. իսկ ընդհանրապէս Վրալեան-վերակազմութեան խնդիրը բնութեամբ աւելի աղգային ըլլալով, իրեն նոյատակ ունի Վրալեան կազմակազմութեան միութիւն մը հաստատել, հանդերձ Կ. Պօլիսն իրեն մայրաքաղաք ունենալով: Զարմանալին սա է որ այս երկու գորաւոր մեքենաներուն յառաջիկան համար բրոճ շարժումը իրեն դէմ խիստ մեծ խուճ մը հակառակորդներ յարուցած է. և այսպէս յայտնի եղած է որ Վրեւելեան եկեղեցւոյ կղերին մեծ մասը աւելի Հռովմի հետ միութիւն հաստատելը և կամ բողոքովին անկախ ըլլալը նախապատիւ կը համարին փոխանակ Ռուսիոյ հետ միացեալ ըլլալու: Նաև մէկ ուրիշ կողմա-

նէ ալ Վրալեան-վերակազմութեան խընդիրը մի և նոյն ճախող ներդրութիւնը ունեցած է Ռուսանիոյ, Յունաստանի, Մէքլիոյ և եօթն կղզեաց բնակչացը վերայ, զանոնք ապագայ Վրալեան միութիւնը կազմելէ հեռացնելովը, մինչդեռ սողին Հէլլենական-վերակազմութեան համար ալ Վրալեանիացուց Յունական թաղին խորդ վաւակներն ըլլալուն խնդիրը կայ:

Այս երկու թէօրինները բարոյական օգուտներով զարգարեալ ներկայացնելու համար մեծ ջանք եղած է այն գաղաքագիտաց կողմանէ, որով կարենան անոնց շարժումներէն քաղաքական նպատակ կասկածող օտարներուն աչքերը շրջեցնել. բայց ընդհանրապէս այսօր Վրալեան-վերակազմութեան բուն էութիւնը յերեւան գալով, հասկցուած է որ բնաւ բարոյական և մտաւորական շահու մը նպատակը չունենալով Պօլիսից, Պօնիսից, Պուլիսից և Բօլանտացուց վրայ համակրութիւն ունեցող խումբ մը Վրալեանը դէմ լարուած փորձ մը ըլլալով, Վրեւելեան Եւրոպայի մէկ մեծ մասը Ռուսացնելու համար հրապուրիչ յորդորէ մը քիչ մ'ալ ուժեղ միջոց մ'է:

Հէլլենք աւաւել իրարունք ունին բարոյագէտ գաղաքեալ հռչակուելու. սակայն ՚ի վերայ այս ամենայնի պէտք է խստալեանի մը ալ որ իրենց բուն աղգային յատկութիւնը ծածկելու համար նոյն զարգարանքները չափազանցօրէն կը դործածուի:

Արդարև Յունաստան ժամանակաւ ունեցած է փառաւոր գրականութիւն մը որուն այսօր թէպէտև միայն մէկ քանի նշանները մնացած են, բայց տակաւին յուսալի է որ օր մը իւր այսօրուան ունեցած հեղինակները Եւրոպայի դրագիտաց շարքին մէջ նշանաւոր տեղ մը զըրաւեն: Իսկ Վրալեանից համար Յունաց լեզուն ս. գրականութիւնը մշակելն ուրիշ բան չը նշանակէր, եթէ ոչ իրենց մայրական լեզուն անհետ ընել. և որովհետև այս անվէհեր ժողովուրդը խիստ հայրենասէր է, անկարելի է յուսալ որ առանց պատերազմի իրենց առ ձեռն ունեցած բարոյական իրաւունքներն ու պատմութիւնները գիւրաւ կը փոխանակեն այս տեսակ նոր գէպքի մը հետ:

Ռատի այս գործին ձեռնարկելու ա-

տեն պէտք է յիշել որ թաղակիր Յունաստանի բնակչացը մէկ հինգերորդէն աւելին այս օտար ցեղէն է. և երբ անգամ մը ասոնք աղգային զգացմամբ վառես, կրնան Յունաստանի այնչափ ներդրութիւն պատճառել, որչափ Եւրանտա Մեքլիոյ կամ նոյն իսկ Յունաստան Բ. Գրան պատճառեց: Մենք միայն վեր ՚ի վերայ նայած եմք Վրալեան և Հէլլենեան վերակազմութեանց խնդրոյն ՚ի գըլուրս երեւոյն մասին ունեցած արտաքին արդէլքներուն. բայց երբ վերոյիշատակեալ մեծ արդէլքներն ալ իրենց գործնական նշանակութեամբ իբրև քաղաքական խնդիրներ, խորհրդածութեան առնումք, այն ատեն իսկոյն պիտի հետևեցընեմք որ այս տեսակ անյաղթելի դժուարութիւններ նոյն իսկ Տաճկական կայսրութեան մէջ ալ պիտի պատահին:

1854 ին Նիքոլա կայսրը Տաճկաստանի վրայօք խօսած ատեն զանի եւրոպայի հեռու կողմէն. բայց պէտք է գիտնալ որ շատ անգամ հիւանդ մարդիկ այնչափ կասկածն որ մինչև զօրաւոր մէկը կը ըլլան. և եթէ միայն վարկեան մը ընդունիմք թէ նոյն անունը արուած ժամանակ ստուգիւ Տաճկաստան հիւանդ մ'էր, գարձեալ կը սեւեւ որ խիստ հարեանցի կերպով դիտողներն անգամ կրցած են ճանչել որ այդ հիւանդութիւնը ոչ թէ տէրութեան այլ կաւալարութեան հինանդութիւնն էր:

Մահմետականք իրենց ցեղովը, կըրօնքովը, լեզուովը, ուրիւրութեամբն ու կենակցութեան եղանակաւը, Ռուսաց հետ այն աստիճան կատարեալացէս հակառակ են որ որ և է ջանք անպօր է զանոնք Վրալեան-վերակազմութեան համար որոտար. այսպիսի ձեռնարկութիւն մը զըլուրս հանելու համար կամ պէտք է զանոնք մինչև Ասիա հալածել և կամ տակաւ առ տակաւ բողոքովին բնալինջընել:

Յոյնք թեպէտև Ռուսիոյ հետ կրօնակից են, բայց առաջադրեալ միութեան անոնք ալ բողոքովին հակակիր են:

Իսկ գալով Հայոց, բնաւ ըսելիք մը չունիմք, որոնք իրենց թէ կրօնական և թէ աղգային իրաւունքներովը (յատկութիւն) այս հիւսիսային հայկին (Ռուս) կողմ մխուած սուր փուշ մ'են:

Ասանցմէ զատ Եւրոպայի Տաճկաստանը բնակող Վրալեան ցեղերէ եղող-

(1) Հելլենական-վերակազմութիւն:
(2) Վրալեան-վերակազմութիւն:

և վիճարանելով, ուրի մն շնորհակալու-
թիւն կը յայտնենք հրատարակու լիշ-
եալ խօսարանին յարատեւութեանը աշ-
խատող Մեծապատիւ անձանց, որոնք
յղային իրենց սրտին մէջը այս բարե-
նպատակ շարժումն և ըստ այնմ դոր-
ժագրեցին, նա և շնորհակալութիւնն
խորին յագանօք կը մատուցանենք այն
Մեծապատիւ ուսումնականաց որոնք
չեն զանար իրենց ազգու աստեղանու-
թեամբ պատուել մեր դաւառայնաց խօ-
սարանը ուր ընդհանուր առիթ կրնան
համարուիլ բարեկարգակ շարժմանց :

Մեծապատիւ Խմբագիր խնդրելով
որ սոյն երկուսը գրութիւնս չզրանաք
հրատարակելու ձեռ յառաջիկայ թեր-
թերուն սուղ անկեաց մէջը. որով կը կա-
ցուցանենք մեզ երախտապարտ ձեզ :

Մնամ և միշտ Ազգիս բարեաց
ցանկացող .
1870 յունիւ 29 Խ. Մ.

Մարտի 10 Նիւրնբերգ

ԹԻՒՆԿՐԱՅԻՆԷ

Փարիզ 7 փետրվար

Պալանին մէջիսինտէ, Քրէմիօ վէ
Արաիօ, Բօշֆօրուն իլամընըն իճրա օլուն-
մասը իչին դամբրա թարափընտան ի-
քինճի տէֆա բուխաթ ալլանագ էլլէ-
միէէթ իսուկինի բարար իթմիշէր տիր :
Կանգէթթա իլամըն իճրաօընը դամա-
րանըն թէճէմիւի էննասընտան սօնրա-
եա պրագը ըմարըն թէդիֆ իթմիշ տիր :
Մ. Էմիլ Օլիվիէ, պունըրըն մէդըիւր
պիւրհանըրընը ձեթ իթմիշ վէ գավա-
նին մէճիսինտէ 45 դուրանա դարը 191
դուրա էքսըրիէթի իլէ իչին հալի եանի
իլամըն իճրաօըն իչին բուխաթա հաճէթ
օլմարըը դայա օլունմուշ տուր :

Փարիզ 8 փետրվար

Պալանին մէջիսինտէ Մ. Էմիլ Օ-
լիվիէ վէ Մ. Երվանաիէ աը Վալթրօմ
պիր սիւալէ ճէվապ վէրէրէք « գան տէօ-
գիւլմէքսիզին 8 պարիզաթ դապթ օ-
լունմուշ տուր . Էլէր դարը ըրդը թէք-
բար դուհուր իտէր իսէ, հիւքիւմէթ առ-
լա էնտիչեան տէ յիլ, չիւնքի էհայի քէն-
տիսի իլէ պէրապէր տիր, վէ Էլէր հիւ-
քիւմէթ խընանէթճէ տավրանմագ իս-
թէտէ, պու ուլլունսուղըրըր պէշ տա-
գըրա սիւրմէէէէգ տիր » տէմիլէր :

Պամբրա զագեաթ օլարադ կիւն-
վիւք իչին տէվամ իթմիշ տիր :

Փարիզ 9 փետրվար

Պու կիճէ օն դատար պարիզատըր
եալըրընը տըր, պաշըճա Թամըլ մահալ-
լէսինտէ, պունըրըն էքսըրիսի պիւրա մու-
մանաթ հիւքիւմէթ թարափընտան երդ-
աըրը ըրշ տըր : Նալընը պիւր եէրտէ է-
հայի իլէ ասագիւր չաթըշըրըր վէ խայ-
լիճէ եարալանան օլունշտուր (պիր պաշ-
դա թէլէկրաֆ 100—150 դիշի էօլմիւշ վէ
եարալանընը տըր տէր) : Պաշը ֆէսա-
տավէրէր թարափընտան պիր գաշ տէֆա
սիւրաճ պօշաթըրըն իսէտէ, հիւքիւմէթ
մէմուրըրը տալա սիւրաճ աթմամըրըր
տըր : Նիւր գիշի դատար թուրուրալ

մահպէտէ իլգա իտիմիշ տիր : Նարը կի-
ճէ յի պիր սահաթ կէշէրէք հէր թարաֆ-
տա ասայիչի հալ իտէն իթմիշ տիր :

Մարտի 10 Նիւրնբերգ
մուհարրիւրէրի մահպէտէ իլգա իտիմիշ-
էր տիր : Մէդըիւր զալէթանըն մաթա-
ա սահպի, զալէթանը պատմադըրը
բէսաթ իթմիշ տիր :

Էվլիլիսի կիճէ, Մարտի 10 տա պիւ-
րիքինթիլէր օլունշ վէ պաշը քէսան թէվ-
դըֆ իտիմիշ տիր :

Ֆլորանս 9 փետրվար

Խըտիվի Մըսըր հալթէթէրինին
մախտուժի Հիւսէ յին բաշա Միլանա կիթ-
մէք իւղթէ տիւնքի կիւն պուրալընը թէքը
իթմիշ տիր :

Իթմալեանըն բուսումաթ հաւըրաթը
1869 սէնտիսինտէ, 1868 սէնտիսինտէն ալ-
թը միւնտի ֆրանդ զիտտէ օլունշ տուր :

Փարիզ 8 փետրվար

Ինկիլթերա դրալիչաը հաղթէթիչ-
րի նամիլգաճ օլմուլին թարափընտան թա-
լին օլունմուշ պիր գօմիսիօն մարիֆէթի
իլէ պու կիւն բարալմէնթօ դիւշաթ օ-
լունմուշ տուր :

Գրալիչա հաղթէթիչընութուճուտա
տիւնէլի մուաղլամա իլէ օլան իտիլաննէ
վէ տօթմանէ իւնտիէթիլին կիւն պէ կիւն
արթմալընը պէտան իլէ, խայլիճէ միւշ-
քիլաթըն միւսիւհ վէ տօթմանէ սուրէթ-
տար թէվաութ վէ միւտալիլէ իլէ թէս-
վիէրէթըր օլունշ օլունղունտան ճէսա-
րէթ ալըպ, իլէրուտէ սուլհուճ պօլըմա-
եարադ տէվամ իտէճէլի էմիլիի ըզհար
իթմիշ, մալիէէ հաղթընտա սէօլլէէրէք,
պիւրմէնին հաղթընմագա օլունղու-
ղունու վէ վէրիլիլէրին խաֆիֆլէնէէկի-
նի պիլալիլիլ, տայիլէրի պէլէտիէ վէ
բարալմէնթօ ինթիլապըրընա տայիլ օ-
լան թէֆթիլիլնէ պու տէֆաթի թէճէմիւ-
էննասընտա բարալմէնթօ թարափընտան
խիթամ վէրիլէէէկի էմիլիտէ պուլուն-
մուշ, պատէհու Երլանտա հաղթընտա
սէօլլէէրէք մէդըիւր էեալէթին իսլաշը
հալի իչին արալի գիրալմագ վէ սա-
թըն ալըպըրա տայիլ բարալմէնթօսա
պիր նիլամ լայիհաը թադտիմ օլունա-
ճաղընը, քէվալիք մէարիֆի ումումէէէ,
Ինկիլթերա վէ Ամէրիգա թէպալիլէթի,
բուհանի մէնէտըր թէֆրիլի, արալի
տաթըրընաթ վէ տայիլէրէ տայիլ իլթի-
գա իտէն նըամաթ լայիհալըրընը բար-
ալմէնթօսա թադտիմ օլունաճաղընը իս-
թար իթմիշ տիր :

Մ. Ճօն Պրայթ ալըրճա խասթա
օլունղունտան թէպալիլի հալա իչին Սդօ-
չիտեա կիթմիշ տիր :

Ք. Ա. Ղ. Ա. Ք. Ա. Կ. Ա. Ն

Փարիզը Տէպա լրագրի մէջը հե-
տեալը կը կարդանք :

« Պ. Բօշֆօրի Մարտի 11 յընար
չի գաղթիր ոստիկանութեան վրայ յար-
ճակումներ ընելէ, և որն որ ամեն տեղ
անոր պաշտօնատարները կը տեսնէ, գը-
րէթէ խիստ եղական կերպով մը իր ալ

գաղանի պաշտօնակալները գանուած ըլ-
լալուն վրայ կը պարծի :

« Մենք » կըսէ Պ. Բօշֆօր, մեծ հօ-
ղածութեամբ՝ Ոստիկանութեան պաշ-
տօնէին գաղանի գործակալացը կողմանէ
կը հալածուինք, որոնք երբէք՝ մեզի ի-
րենց աշայ տեսութեանէն չ'են կորսնցներ :

« Ոստիկանութեան պաշտօնէութիւ-
նը մարդկային զգացումով բաւական հե-
ռի գտնուած ըլլալու է՝ որ չնչին գումա-
րիմը համար՝ իր լրտեսները՝ ցուրտի՝
յոզնութեան՝ և մինչև անդամ կրնանք
յուսալթէ թորի բորբքման ալ ենթա-
կայ կընէ :

« Ոստիկանութեան պաշտօնէան կը-
նայ ապահով ըլլալ՝ որ իր գաղանի կար-
ժած պաշտօնակալներուն ամենքն ալ կը-
ճաննանք, և մեր վրայօք ինչ տեղեկու-
թիւններ որ կուտան նէ, անոնց ալ կա-
տարելապէս տեղեկի կը գտնուինք, եւ
թէ՛ երբ հարկը պահանջէ, այս տեսակ
ձեռնարկութեանց ինչ կերպիւ վախճան
տալերնիս աղէկ պիտի դիտնանք :

Մարտի 11 յընար կարգէն եղող Բէվէյլ
անուն լրագրին մէջ ալ հետեւեալ ոճը
գործածուած է :

« Գուք, ձեր գաղանի ոստիկանաց
միլիցա, ձեր թշնամեաց գումարումնե-
րուն մէջ կրնաք թալիանձել, բայց միտ-
քեքնուդ անցուցած ունիք որ՝ ձեր թըշ-
նամիներն ալ ձեր գործոց՝ դիտաւորու-
թեանց՝ և յատկապէս իճրաօըն կը թա-
լիանձեն :

« Միթէ, ձեր դիտաւորութեանց ու
գործոցը վերահասու ըլլալը՝ այնչափ
դժուար բան մնէ » :

— Լօնտրայի Մթէնտըրտ գրագիրը՝
« Բօշֆօր և Օլիվիէի պաշտօնէութիւնը »
վերնագրով յօդուած մը կը հրատարակէ,
որմէ հետեւեալ քաղուածը ընելով՝ մեր
ընթերցողաց կը ներկայացնենք :

« Աերշապէս, Պ. Բօշֆօրի, թէ
Պաղըիոյ և թէ օտար երկրի մէջ ըրած
քննադատութիւնները՝ գուցէ՛ իրեն շատ
ժանրի նստեցաւ :

« Պ. Բօշֆօրի լեղուն և գործերը՝
բոլոր պարկէշտ մարդոց արհամարհանա-
ցը արժանի է :

« Բայց ինք, թեպետև առանց գիտ-
նալու, յերաւի լաւ գործ մը ըրած չ'է :

« Ինքը, թեպետև հակառակ ը-
րած կարծելով, Ազատական Այստու-
թեան հաստատութեանը օգնելու շի-
ճգնիք :

« Բոլոր իր ըրածները ու ըսածները,
Հասարակապետութիւնը և Անհաշտուի-
ութեան աղանդը կործանելին, և նոր
կառավարութեան զօրութեանը՝ հաստա-
տուն հիմ մը տալէն ուրիշ ինչ բանի ծա-
ռայեցին :

« Պ. Աիդթօր Նուարի՝ Բիէն Պօ-
նարաթ իշխանին ձեռօք սպանուիլը՝
անշուշտ՝ կառավարութեան առջև դըրժ-
ուարութիւն մը հանած է. բայց՝ թէ որ
Բօշֆօրեանք աւելի չախաւոր, և աւելի
օրինաւոր ընթացք մը բռնած ըլլային,
յիշեալ դժուարութիւնը՝ շատ մեծ եղած
պիտի ըլլար :

« Յիշեալ գէպըր՝ լաւ առիթ մը տը-

